

4. Клочко, А. А. (2024) Державна політика у галузі освіти в контексті європейської інтеграції України. Публічне управління і адміністрування в Україні (41). С. 54-60.

5. Ганна Новосад: до 2023 року програма EU4Skills змінить умови та зміст профосвіти. URL: <https://mon.gov.ua/news/ganna-novosad-do-2023-roku-programa-eu4skills-zminit-umovi-ta-zmist-profosviti>

Луковська Катерина Юріївна,
здобувачка ступеня вищої освіти
бакалавра Навчально-наукового експертно
-криміналістичного інституту
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Славна Оксана Володимирівна
професор кафедри конституційного права
та прав людини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ТОЛЕРАНТНІСТЬ І НЕДИСКРИМІНАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ

Толерантність та недискримінація є основними цінностями, що визначають розвиток сучасної Європи. Ці принципи закріплені у головних документах Європейського Союзу та Ради Європи й активно реалізуються на практиці. В умовах глобалізації, міграції та посилення цих норм стає дедалі термінованим. Толерантність - терпимість до інших поглядів [1].

Толерантність універсальна та незамінна концепція: політично-прагматичні (забезпечення миру), епістемологічні (не існує остаточного інтерсуб'єктивного знання істини) чи етичні (захист прав і свобод людини). Толерантність – невід'ємна складова демократичних країн: динаміка демократії базується на розбіжності думок, тому окремі думки не можуть бути ані виключені без розгляду, ані прийняті без висловлення незгоди. На сьогодні обидві сторони толерантності (пасивна у значенні відсутності дискримінації розбіжних думок, і (про)активна в сенсі конструктивного розгляду цих думок) є умовою демократичної поведінки. Демократія ґрунтується на знаходженні компромісу. Для цього потрібна культура діалогу, яка запобігає насильницьким конфліктам (але не конфліктам взагалі), попереджає, що з напруги виростає ворожість, і допомагає перетворити це розуміння на співпрацю і розвиток. Таким чином, толерантність є основою трансформаційних процесів та базовою чесною демократії [2].

Принцип недискримінації є прямим наслідком визнання рівності всіх людей у своїй гідності та правах. Він передбачає заборону будь-якого розрізнення, виключення, обмеження або переваги, що ґрунтуються на певних ознаках (раса, етнічне походження, стать, релігія, інвалідність, сексуальна

орієнтація тощо) і мають на меті або наслідком усунення або применшення рівного визнання, користування чи здійснення прав людини та основних свобод.

Реалізація прав і свобод, закріплених у Європейській конвенції з прав людини, має гарантуватися без жодної дискримінації, незалежно від статі, раси, кольору шкіри, мови, релігійних, політичних чи інших переконань, національного або соціального походження, належності до національної меншини, майнового стану, походження, народження або будь-якої іншої ознаки. [3].

Нормативно-правове закріплення принципів толерантності та недискримінації в європейському просторі:

Договір про Європейський Союз (Лісабонський договір): Стаття 2 Договору про Європейський Союз закріплює повагу до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та повагу до прав людини, включаючи права осіб, які належать до меншин, як основні цінності Союзу [4];

Директива ЄС щодо недискримінації: Низка директив ЄС спрямована на боротьбу з дискримінацією в різних сферах, включаючи зайнятість, освіту, доступ до товарів та послуг [5];

Забезпечення рівних можливостей: Європейські держави впроваджують програми та законодавчі ініціативи, спрямовані на забезпечення рівних можливостей для всіх громадян, незалежно від їхнього походження, статі, віросповідання чи інших ознак. Це включає заходи у сфері освіти, працевлаштування, охорони здоров'я та соціального забезпечення [6];

Інклюзивна політика щодо осіб з інвалідністю: Європейські країни впроваджують політику інклюзії, спрямовану на забезпечення повної та рівної участі осіб з інвалідністю у всіх сферах життя [7];

Проблеми інтеграції мігрантів та біженців: Недостатня інтеграція мігрантів та біженців може призводити до соціальної напруженості та дискримінації [8].

Отже слід зазначити, що толерантність і недискримінація є невід'ємними та ключовими засадами європейського простору, що відображенні в нормативно-правових актах Європейського Союзу, Ради Європи, тощо. Їхнє практичне втілення важливим для забезпечення рівних можливостей, захисту прав меншин та проти дії расизму та ксенофобії. Подальше зміцнення толерантності та недискримінації потребує комплексних зусиль з боку держав, інституцій громадянського суспільства та кожного громадянина, спрямованих на вдосконалення правового захисту та підвищення обізнаності. Лише таким чином європейський простір зможе повною мірою реалізувати свій потенціал як простір миру, справедливості та рівних можливостей для всіх.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної мови. URL: <https://slovnnyk.me/dict/vts/%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>

2. Проактивна толерантність як шлях до миру. URL: <https://munkacs-diocese.org/ua/2019/08/09/proaktyvna-tolerantnist-yak-shlyah-do-myru/>
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ, Протокол від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу - Консолідований варіант Договору про Європейський Союз - Протоколи - Декларації, що додаються до Заключного акта Міжурядової конференції, яка прийняла Лісабонський договір, підписаний 13 грудня 2007 року - Таблиці еквівалентностей. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012M%2FTXT>
5. Директива Ради 2000/78/ЄС від 27 листопада 2000 року про встановлення загальних рамок для рівного ставлення у сфері зайнятості та професії, Офіційний вісник L 303, 02/12/2000, стор. 0016-0022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0078>
6. Стратегія гендерної рівності. Досягнення та ключові напрямки діяльності. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_en
7. European Disability Card and European Parking Card. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/disability/union-equality-strategy-rights-persons-disabilities-2021-2030/european-disability-card-and-european-parking-card-persons-disabilities_en
8. UNHCR: Funding crunch increases risks of violence, danger and death for refugees. URL: <https://www.unhcr.org/>

Лук'яненко Марія Юріївна,

здобувачка ступеня вищої освіти
бакалавр

Навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чижов Денис Анатолійович,

професор кафедри конституційного
права Навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ доктор
юридичних наук, доцент

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРИНЦИП ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Євроінтеграція – цивілізаційний вибір України, саме під її гаслами у 2013